

Sjuksköterska varnad för Biolight-behandling

En sjuksköterska med privatpraktik på Lidingö har fått en varning av hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd.

Sköterskan hade behandlat en kvinnas ledbesvär med infrarött ljus, så kallad Biolight-behandling. Enligt socialstyrelsen finns inget vetenskapligt stöd för att metoden har effekt. Ansvarsnämnden menar därför att sköterskan handlat i strid mot vetenskap och beprövad erfarenhet.

Kvinnan med ledbesvär blev bara sämre under behandlingen.

(DN 1/3 -97)

Skeptiker lämnar UFO-rörelsen

Håkan Blomqvist, sekulärhumanist och skeptiker, lämnar efter många års arbete den svenska UFO-rörelsen av ideologiska och personliga skäl. Han kommer att ägna sig åt frilansjournalistik inom områdena livsåskådning, religion, sekter, new age, sekulärhumanism, etik, samhällsfrågor, psykologi m.m. Sitt ideologiska ställningstagande formulerar han på följande vis:

“Den seriösa UFO-rörelsens undersökningar visar att i stort sett alla UFO-rapporter kan ges naturliga förklaringar. Flera av de bästa UFO-fallen i Sverige har vid djupundersökningar visat sig ha psykologiska förklaringar. När andelen troliga militära missiler och flygplan, elektriska urladdningsfenomen etc. dras bort återstår en närmast försumbar

rest som med största sannolikhet kan förklaras i psyko-sociala termer.

Även den seriösa UFO-rörelsen blir tyvärr ofrivilliga mytspridare i och med att man informerar om händelser som inte undersökts på djupet. Därmed bidrar man till en spridning av new age-rörelsens och nyandlighetens föreställningar. En direkt fara finns i att ungdomar lockas in i extrema politiska och religiösa grupper. UFO har idag blivit en del av ungdomskulturen. Intresset unyttjas redan av Le Pens franska extremhöger och amerikanen Louis Farrakhans svarta muslimer. Det bästa sättet att motverka denna utveckling är sannolikt att seriös UFO-forskning görs inom den internationella skeptikerrörelsens ram.“

ABF och ockultismen

ABF sponsrar ockultism och pseudovetenskap och nyandlig sektarism. Det menar Håkan Blomqvist i en artikel i Folkbladet Östgöten (6/10 -97).

Enligt annonserna sponsrade nämligen ABF den s.k. Visdomsmässan i Norrköping i slutet av september. En av talarna var Sten Lindgren. Enligt Blomqvist säger sig Lindgren bl.a. dirigera tefatsflottor över Sverige och stå i kontakt med “det kosmiska brödrskapet“.

Värre är dock, menar Blomqvist, är att Lindgren ingår i ett nätverk av antisemiter. En av Lindgrens nära medarbetare är till exempel Lars Adelskog i Skövde, som bland annan uppmärksammats för en antisemitisk hemsida på Internet med titeln “Är EU en judegrej?”

En företrädare för ABF förnekar att man sponsrat mässan (NT 11/10). Man hade bara arrangerat några av föredragen, för att kritiskt pröva nya företeelser i samhället.

Håkan Blomqvist invänder (Folkbladet Östgöten 14/10) att det är märkligt att kritiskt belysa en företeelse genom att bara låta dess företrädare komma till tals.

Infekterad folkbildardebatt

Journalisten Lilian Öhrström utsågs till Årets folkbildare 1996. Nu debatteras utmärkelsen på Svenska dagbladets kultursidor.

Bakgrunden är en positiv recension av Öhrströms bok “Sex, lögn och terapi“. Erik Rodenberg angriper recensionen och recensenten, Knut Ahnlund, svarar.

“Att en författare som Lilian Öhrström, som så uppenbart visat sig oförmögen till såväl saklighet som elementär kontroll, av Vetenskap och Folkbildning utnämns till 'Årets folkbildare' är förvisso tragiskt“, skriver Erik Rodenberg

Knut Ahnlund svarar: “En av de få glädjande händelserna i det här sammanhanget var att Lilian Öhrström 1996 av Vetenskap och Folkbildning utnämndes till 'årets folkbildare'.“

(SvD 4/11 -97)

Healing och socialbidrag

En kvinna i Ångermanland får socialbidrag för att kunna betala en healer. Det är innebörden i en dom från kammarrätten i Sundsvall. Kammarrätten går därmed emot både socialnämnd och länsrätt.

Kvinnan får rätt till 9200 kronor för behandling i mannens hem, samt 4274 kronor för telefonkostnader. Behandlingen bestod i "energiöverföring", som delvis skedde per telefon.

Mannen som utförde behandlingen är före detta innehavare av en TV-affär. Han påstår sig ha botat både cancersjuka och ryggsjukpatienter. Han kan inte själv förklara vad han gör, men menar att man "måste ut i kosmos" för att kunna förklara hur behandlingen fungerar.

Den behandlade kvinnan, som sedan två år är sjukskriven på grund av ångestattacker, har enligt läkarintyg kunnat minska sitt intag av ångestdämpande tabletter sedan den alternativa behandlingen inleddes.

En av kammarrättens ledamöter anförde skiljaktig mening i domen.

(DN 12/4 -97)

Föreningen i Metro

Gratistidningen Metro, som delas ut i Stockholms tunnelbana, hade den 15 augusti ett större reportage föreningen Vetenskap och folkbildning.

I reportaget intervjuades föreningens ordförande Per-Olof Hulth och Folkvetts ansvarige utgivare Sven Ove Hansson. Även utmärkelsen "Årets förvillare" uppmärksammas.

New Age och plånboken

Litteraturkritikern Nina Björk har varit på New Age-mässa i Malmö. Hon förvånas över hur mycket man förväntas konsumera för att öka sin andlighet:

"Andlighet och kommers tycks alltså i vattumannens tidsålder inte längre stå i något motsatsförhållande. Tvärtom tycks tjockleken på din plånbok kunna mäta graden av din inre mognad", konstaterar Nina Björk.

(DN 6/5 -97)

Tefat var spionplan

De flesta rapporterna om UFO:n under 50- och 60-talet berodde på att folk fått se glimtar av amerikanska spionplan. Det framgår av en rapport från underrättelsetjänsten CIA.

De amerikanska myndigheterna valde dock att ljuga för att hemlighålla planen. När någon hade råkat se planen, försökte flygvapnet bortförklara observationerna genom att hänvisa till atmosfäriska fenomen.

Det är så vitt man vet första gången amerikanska federala myndigheter erkänner att de ljugit.

(KvP 5/8 -97)

Nominera årets pristagare!

Styrelsen välkomnar förslag på kandidater till Årets folkbildare och Årets förvillare från föreningens medlemmar.

Vänd dig med dina förslag direkt till någon i styrelsen, eller skriv ett brev till Vetenskap och Folkbildning, Box 185, 101 23 Stockholm. Märk kuvertet "pristagare 1997".

P. C. Jersild om hoten mot vetenskapen

Under rubriken "de nya hoten mot vetenskapen" refererar P. C. Jersild en debatt om vetenskap och antivetenskap som förts i januarinumret av *Scientific American*. De tre främsta hoten mot vetenskapen kommer från kreationismen, New Age och feminismen, menar debattörerna i den amerikanska tidskriften.

Jersild framhåller att den svenska situationen skiljer sig från den amerikanska. Kreationismen är inte särskilt inflytelserik i Sverige, och svenska feminister är inte vetenskapsfientliga på samma sätt som vissa amerikanskor.

Jersild funderar ändå: "Någonstans går rimligen en gräns för det meningsfulla i att anlägga ett genusperspektiv... Det kan inte gärna finnas en multiplikationstabell för män, och en för kvinnor."

(DN 27/4 -97)

Håller vetenskapen på att ta slut?

För några år sedan spekulerades en hel del i populärvetenskap och media om man började närma sig en slutgiltig fysikalisk teori som förklarar allting. En sådan teori benämndes en "TOE" (Theory Of Everything). Nu har den debatten tagit sig en ny vändning efter att vetenskapsjournalisten John Horgan kommit ut med boken *The End of Science; Facing the Limits of Knowledge in the Twilight of the Scientific Age* (Addison-Wesley, 1996).

I boken driver Horgan tesen att, trots att det idag lever fler vetenskapsmän och bedrivs mer forskning än någonsin i historien, blir de viktiga och grundläggande upptäckterna allt färre och obetydligare. Horgan tycker sig till och med kunna förutsäga att vi nästan är framme vid "kunskapens gränser". Boken har irriterat och oroat och väckt en hel del debatt. Bl. a. tog Dagens Nyheter in ett pratigt och intetsäggande angrepp på boken av John L. Casti, en av de "chaoplexologists" som Horgan far ovarsamt fram med. Akademiker och universitetsfolk är kanske främst oroade över att boken kan bidra till en attityd hos allmänheten och politiker som på sikt hotar finansieringen.

Själv tycker jag att det är en rolig och lättläst bok med många tänkvärda och insiktsfulla synpunkter om forskningen och dess kändaste företrädare. Boken har en sunt kritisk attityd till auktoriteter och är oftast elak mot de kändisar som intervjuas.

Som allting som koncentrerar sig på de kändaste och det mest spektakulära tenderar den dock att bli ytlig och ihålig. Boken är uppbyggd kring intervjuer med kända forskare inom många olika områden. Fysiken, matematiken och de nya modeinriktningarna inom detta gebit, kaos och komplexitet, får stort utrymme. Artificiell intelligens, hjärn- och medvetandeforskning, evolutions- och molekylärbiologi samt vetenskapsfilosofi behandlas också. Mera tillämpade områden som kemi, materialvetenskap och elektronik, liksom nästan all teknologi, förbigås helt.

Att de stora upptäckterna kommer allt glesare kan jag hålla med om. En grundläggande vetenskaplig upptäckt kan ju bara göras en

gång och för varje ny upptäckt ligger det i sakens natur att det blir svårare att göra ytterligare en. Om det inte var så skulle världen vara mycket svårbegriplig. Einstein har sagt att det konstigaste med världen är att den går att begripa. Anledningen till att den i viss mån kan begripas är att den styrs av några få fundamentala lagar. Annars skulle inte vetenskap vara möjlig att bedriva. Samtidigt har det den självklara konsekvensen att det är mycket svårt att göra nya fundamentala upptäckter.

Om detta att göra nya grundläggande upptäckter är synonymt med vetenskap så kanske man kunde hålla med Horgan och säga att den i varje fall börjat utvecklas betydligt långsammare, jämfört med början av 1900-talet. Jag vill dock bestrida att det är detta som är "vetenskap" och ingenting annat.

Nittionio procent av alla vetenskapsmän gör inga nya upptäckter överhuvud taget. Detta betyder absolut inte att deras liv och gärning varit förfelade. Vetenskap är inte i första hand att göra en viktig upptäckt, publicera den och kassera in Nobelpriset. Vetenskap är att kunna förstå och tillämpa naturlagarna och använda den vetenskapliga metoden. Vetenskap innebär mest att tillämpa kända teorier på att lösa praktiska och tekniska problem. Sist men inte minst är det vetenskapens uppgift att upprätthålla kompetens på många svåra och tekniskt viktiga områden och att föra denna kompetens vidare till nya generationer. Vetenskapen är inte gjord i och med att upptäckten är gjord, beskriven och ställd på bibliotekens hyllor. Den måste, med stor möda, återer-